

Nežádoucí reakce u dárců krve ve FN Brno za rok 2020

MUDr. Petra Vojáčková

Nežádoucí reakce

Nezamýšlená odezva dárce související s odběrem krve nebo její složky

Dárcovství je považováno za bezpečné, přes to ale NR mohou ohrozit zdraví dárců a také ohrozit jejich ochotu nadále darovat.

Nežádoucí reakce

Dle míry závažnosti:

- **nezávažná** – lehká, střední, těžká
- **závažná** – má za následek smrt, ohrožení života, trvalé nebo významné poškození zdraví nebo omezení schopností dárce, nebo vyžaduje hospitalizaci
 - **PODLÉHÁ HLÁŠENÍ SÚKLu**

Nežádoucí reakce

Dle časového průběhu:

- časné – při odběru či krátce po něm
- pozdní – s odstupem po odběru, po opuštění ZTS, deplece železa

Dle lokalizace:

- lokální (krváčení, bolestivost)
- generalizované (VVR, hypokalcémie)

Dle typu odběru:

- při odběru PK
- při aferéze

Evidence NR

- Dotazník dárce krve – dotaz na minulý odběr – následně zanesení do IS (aktivní dotaz u prvních odběrů)
- Dotazník pozdní NR:
 - papírový (k dispozici na oddělení)
 - elektronický dotazník na webu (+ samovyhloučení, dotazník spokojenosti)
- Telefonicky, osobně

NR ve vztahu k odběru

Typ odběru	Celkový počet odběrů	Počet NR	% NR	% NR Přepočet na odběr
PK	26641	386	56,2	1,4
PA	9190	261	36	2,8
TA	1411	40	5,8	2,8
Celkem	37242	687	100	1,8

Souhrn NR u PK

- celkový počet NR : 386
- VVR s okamžitým nástupem (časné) : 282
- VVR pozdní : 66
- hematom, krvácení *: 33
- poranění, iritace nervu : 2

VVR nezávažné časné- PK

- **Lehká** (nevolnost, slabost, závratě): **236**
- **Střední** (synkopa, hypotenze, zvracení): **47**
- **Těžká** (ztráta vědomí, křeče, inkontinence, následné lékařské ošetření): **2** (prvodárci, muž 32 let, žena 25) - muž delší bezvědomí, křeče, žena opakovaná synkopa, oba vyřazení z dárcovství)

VVR nezávažné pozdní- PK

- **Lehká** (nevolnost, slabost, závratě) : **45**
- **Střední** (synkopa, hypotenze, zvracení) :**18**
- **Těžká** (ztráta vědomí, křeče, inkontinence, následné lékařské ošetření): **3** –
 - vždy opakovaný dárce, žena 22 – 27 R (kolaps s pádem a úrazem, bez hospitalizace)

Věkové rozlišení – NR PK

Nejčastějším typem generalizované NR je VVR

- **18 - 20** : 28/ 103 dárců – **27%**
- **21 – 30** : 114/ 1425 – **8%**
- **31 – 40** : 47/ 1291 – **3,6%**
- **41 – 50** : 19/ 870 – **2,1%**
- **51 – 60** : 5/ 294 – **1,7%**
- **61 – 65** : 2/ 104 – **1,9%**

Prvodárci- VVR

	Počet odběrů	Počet NR	% NR	% z počtu odběrů
Prvodárci	2681	100	35,4	3,7
Opakování	34578	182	64,53	0,52
Celkem	37259	282	100	0,75

- Prvodárci : **100** (50:50 ženy, muži)

VVR ve vztahu k pohlaví dárců

Pohlaví	Počet odběrů celkem	Počet NR (VVR)	% NR	% z celkového počtu odběrů
Muži	28242	142	50,5	0,50
Ženy	9017	140	49,5	1,54
Celkem	37259	282	100	0,75

NR u dárců ve FNB za rok 2020 - plazmaferézy

- VVR okamžitá: **114**
- Hematom, krvácení*: **16**
- VVR pozdní: **2**
- Hypokalcémie: **1**

VVR nezávažné časné- aferézy

- **Lehká** (nevolnost, slabost, závratě): **36**
- **Střední** (synkopa, hypotenze, zvracení): **16**
- **Těžká** (ztráta vědomí, křeče, inkontinence, následné lékařské ošetření): **2**
 - žena, opak., 36 let (synkopa, pomočení), dále již nedarovala
 - muž, opak., 32 let (opakované synkopy, nad 10s, vyšetřen na int.odd., podepsán revers, vyřazen, policista, zdravý)

Věkové rozlišení – NR

plazmaferézy

Nejčastějším typem NR je VVR

- **18 - 20** : 1 / 1 – 100 %
- **21 – 30** : 15 / 101 – 14,8 %
- **31 – 40** : 18 / 178 – 10,1 %
- **41 – 50** : 19 / 123 – 15,4 %
- **51 – 60** : 5 / 34 – 14,7 %
- **61 – 65** : 0 / 2

NR u dárců ve FNB za rok 2020 - trombocytaferézy

- VVR okamžitá: 1 (muž, 35r, opakovaný)
- Hematom, krvácení*: 1 (muž, 40r, opakovaný)
- Věková skupina 31- 40: 31 dárců – 6,5%
- Četnost VVR/odběr: 0,1 %

Závažné NR

- má za následek smrt, ohrožení života, trvalé nebo významné poškození zdraví nebo omezení schopností dárce, nebo vyžaduje hospitalizaci
- podléhá hlášení SÚKLu
- 2018 - žena- 24r, odběr PK - 8.odběr- CC trauma, komoče, 2 dny hospitalizace
- 2016 – prvodárce, muž, 19r, kontuze, SDH
- 2016 – záměna roztoku u PA

Nápravné kroky

- poučit, poučit, poučit 😊
- plynulý chod odběru, časový faktor, prostředí
- režim před odběrem – tekutiny, odpočinek, strava
- kritéria dárcovství, posouzení stavu dárce (co mi vadí?)
- individuální přístup (rychlost, odpočinek, prostředí)
- rozptýlení dárce u odběru
- režim po odběru (písemná forma) – komprese, klidový režim, tekutiny
- zvýšený dohled pro rizikové dárce (prvodárci, mladí dárce), doprovod
- edukace: písemná, virtuální- webové stránky, FB, IG

Kazuistika

- muž, ročník 1967, 331 odběrů, 1. odběr v 31 letech
- 56 PK, 263 PA, 12 TA
- darování a 2 - 3 týdny
- nikdy NR
- Hb cca 150
- 5x zamítnutí – Hb 133, leu 3,8, chylozita 😊
- výkyvy při velkém pracovním vytížení, jinak hodnoty stabilní

Děkuji za pozornost

